

فضایل امام حسین (ع) در قرآن کریم

آیاتی از قرآن مجید که از آنها فضیلت و عظمت مقام حسین (ع) استفاده می‌شود فراوان است که در این یادداشت به چهار نمونه از آن‌ها اشاره می‌شود.

آیاتی از قرآن مجید که از آنها فضیلت و عظمت مقام حسین (ع) استفاده می‌شود فراوان است که در این یادداشت به چهار نمونه از آن‌ها اشاره می‌شود.
 فارس: آیاتی از قرآن مجید که از آنها فضیلت و عظمت مقام حسین (ع) استفاده می‌شود فراوان است که در این یادداشت به چهار نمونه از آن‌ها اشاره می‌شود.

1. آیه مودت

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: **قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ (الشوری: 23)**
 (بگو: من هیچ پاداشی از شما بر رسالتم درخواست نمی‌کنم جز دوست‌داشتن نزدیکانم [اهل بیتم])

احمد بن حنبل در مسند، ابو نعیم حافظ، ثعلبی، طبرانی، حاکم، رازی، شبرای، ابن حجر، زمخشری، ابن منذر، ابن ابی حاتم، ابن مردویه، سیوطی و گروهی دیگر از علماء اهل سنت از ابن عباس روایت کرده‌اند که زمانی که این آیه نازل شد اصحاب گفتند: ای پیامبر خدا، این خویشاوندان تو که واجب گردیده بر ما مودت و دوستی آنان کیستند؟
 حضرت پیامبر (ص) فرمود: علی، فاطمه و دو پسر آنها یعنی حسن و حسین. (الغدیر 307/2)

جالب اینکه امام شافعی در مورد حب اهل بیت (ع) گفته است:

**يَا أَهْلَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ حُبُّكُمْ / فَرَضٌ مِنَ اللَّهِ فِي الْقُرْآنِ أَنْزَلَهُ
 كِفَاكُمُ مِنْ عَظِيمِ الْقَدْرَانِكُمْ / مَنْ لَمْ يُصَلِّ عَلَيْكُمْ لَا صَلَوةَ لَهُ**

(ای اهل بیت رسول خدا محبت شما از سوی خداوند در قرآنش واجب شده است. در عظمت قدر و منزلت شما همین بس که هر کس در نماز بر شما صلوات نفرستد نماز نخوانده است)

(در کتاب الغدیر آمده که انتساب این ابیات به امام شافعی از شرح المواهب زرقاتی جلد 7 ص 7 و جمعی دیگر است)

مفسر معروف علامه طبرسی از شواهد التنزیل حاکم حسکانی که از مفسران و محدثان معروف اهل سنت است نقل می‌کند که پیامبر اسلام (ص) فرمود:

ان الله خلق الانبياء من اشجار شتي، و انا و علي (ع) من شجرة واحدة، فانا اصلها، و علي فرعها، و فاطمة لقاحها، و الحسن و الحسين ثمارها، و اشيعان اوراقها - تا آنجا که فرمود - لو ان عبدا عبدالله بين الصفا و المروة الف عام، ثم الف عام، ثم الف عام، حتى يصير كالشئ البالي، ثم لم يدرك محبتنا كبه الله علي منخره في النار، ثم تلا: **قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا**

(خداوند انبیاء را از درختان مختلفی آفرید، و من و علی را از درخت واحدی، من اصل آنم، و علی شاخه آن، فاطمه موجب باروری آن است، و حسن و حسین میوه‌های آن، و شیعیان ما برگ‌های آنند ... سپس افزود: اگر کسی خدا را در میان صفا و مروه هزار سال، و سپس هزار سال، و از آن پس هزار سال، عبادت کند، تا همچون مشک کهنه شود، اما محبت ما را نداشته باشد خداوند او را به صورت در آتش می‌افکند، سپس این آیه را تلاوت فرمود: **قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ** (مجمع البیان 43/9)

همچنین زمخشری در کشف درباره محبت اهل بیت (ع) حدیثی نقل کرده که خیلی ارزنده و پرمعناست و فخر رازی و قرطبی نیز از او اقتباس کرده‌اند: حدیث مزبور به وضوح مقام آل محمد (ص) و اهمیت حب آنها را بیان می‌دارد. رسول خدا (ص) فرمود:

من مات علي حب آل محمد مات شهيدا الا و من مات علي حب آل محمد (ص) مغفورا له الا و من مات علي حب آل محمد مات تائبا الا و من مات علي حب آل محمد مات مؤمنا مستكمل الايمان الا و من مات علي حب آل محمد بشره ملك الموت بالجنة ثم منكر و نكير الا و من مات علي حب آل محمد يزف الي الجنة كما تزف العروس الي بيت زوجها الا و من مات علي حب آل محمد فتح له في قبره بابان الي الجنة الا و من مات علي حب آل محمد جعل الله قبره مزار ملائكة الرحمة الا و من مات علي حب آل محمد مات علي السنة و الجماعة الا و من مات علي بغض آل محمد جاء يوم القيامة مكتوب بين عينيه آيس من رحمة الله الا و من مات علي بغض آل محمد مات كافرا الا و من مات علي بغض آل محمد لم يشم رائحة الجنة. (کشاف 220/4، تفسیر فخر رازی 165/27، تفسیر قرطبی 5843/8، نمونه 414/20)

(هر کس با محبت آل محمد بمیرد شهید از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود بخشوده است، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود با توبه از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود مؤمن کامل الايمان از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود فرشته مرگ او را بشارت به بهشت می‌دهد، و سپس منکر و نكير (فرشتگان مامور سؤال در برزخ) به او بشارت دهند، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود او را با احترام به سوی بهشت می‌برند آن چنان که عروس به خانه داماد، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود در قبر او دو در به سوی بهشت گشوده می‌شود، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود قبر او را زیارتگاه فرشتگان رحمت قرار می‌دهد، آگاه باشید هر کس با محبت آل محمد از دنیا رود بر سنت و جماعت اسلام از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با عداوت آل محمد از دنیا رود روز قیامت در

حالی وارد عرصه محشر می‌شود که در پیشانی او نوشته شده: مایوس از رحمت خدا، آگاه باشید هر کس با بغض آل محمد از دنیا برود کافر از دنیا رفته، آگاه باشید هر کس با عداوت آل محمد از دنیا برود بوی بهشت را استشمام نخواهد کرد.

2. آیه تطهیر

خداوند می‌فرماید: **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً** (احزاب: 33)

(خداوند فقط می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد)

واژه **#171** «رجس» به معنای شیء ناپاک است اعم از اینکه از نظر طبع آدمی ناپاک باشد یا به حکم عقل یا شرع و یا همه اینها (مفردات راغب، ماده رجس)

و اینکه در بعضی موارد رجس به معنای گناه یا شرک یا بخل و حسد و یا اعتقاد باطل و مانند آن تفسیر شده، در حقیقت بیان مصداقهایی از آن است وگرنه مفهوم این کلمه، مفهومی عام و فراگیر است، و همه انواع پلیدیها را شامل می‌شود. دلیلش هم این است که الف و لام رجس در این آیه الف و لام جنس است.

تطهیر به معنای پاک ساختن است و در حقیقت تأکیدی بر مسأله اذهاب رجس و نفی پلیدیها است، و ذکر آن به صورت مفعول مطلق نیز تأکید دیگری بر این معنی محسوب می‌شود.

و اما تعبیر اهل البیت به اتفاق همه علمای اسلام و مفسران، اشاره به اهل بیت پیامبر (ص) است، و این چیزی است که از ظاهر خود آیه نیز فهمیده می‌شود، چرا که بیت گرچه به صورت مطلق در اینجا ذکر شده، اما به قرینه آیات قبل و بعد، منظور از آن، بیت و خانه پیامبر (ص) است و روایات بسیار زیادی در منابع اهل سنت و شیعه وارد شده که می‌گوید: مخاطب در آیه فوق منحصرأ پنج نفرند: پیامبر (ص)، علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام.

با وجود این نصوص فراوان که قرینه روشنی بر تفسیر مفهوم آیه است تنها تفسیر قابل قبول برای این آیه همین است. (نمونه 293/17)

بر حسب احادیث متواتر بین شیعه و سنی، آیه تطهیر در مورد اجتماع آن پنج شخصیت ممتاز عالم آفرینش در زیر کساء و صلوات پیغمبر (ص) بر آنها نازل شد، و آیه شریفه و احادیثی که در تفسیر آن وارد شده دلالت بر عصمت و جلالت شأن حضرت سید الشهداء (ع) دارد.

روایات بسیار فراوانی در مورد حدیث کساء به طور اجمال وارد شده که از همه آنها استفاده می‌شود، پیامبر (ص) علی، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند- و یا به خدمت او آمدند- و عبايي بر آنها افکند، و دعا کرد:

خداوندا! اینها خاندان من هستند، رجس و آلودگی را از آنها دور کن. در این هنگام آیه **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ نازل گردید.** دانشمند معروف حاکم حسکانی نیشابوری در شواهد التنزیل این روایات را به طرق متعدد از راویان مختلفی گرد آوری کرده است. (شواهد التنزیل 31/2)

بعد از جریان عاشورا وقتی به سر مبارک امام حسین (ع) جسارت شد واثله بن اسقع برخاست و گفت:

سوگند به خدا من همواره علی، حسن، حسین و فاطمه را دوست می‌دارم بعد از اینکه شنیدم پیغمبر (ص) در حق آنها چه چیزهایی فرمود؛ يك روز در خانه ام سلمه در خدمت پیغمبر مشرف بودم که حسن آمد پیغمبر او را بر زانوی راستش نشانید و بوسید پس حسین آمد و او را بر زانوی چپش نشانید و بوسید پس فاطمه آمد و او را پیش روی خود نشانید پس علی را طلب کرد و گفت:

#171؛ **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً** (صحیح مسلم 130/7)

واحدی در اسباب النزول، احمد در مناقب و طبرانی نقل کرده‌اند که آیه **#171**؛ **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ** در حق پنج نفر نازل شد: رسول خدا، علی، فاطمه حسن و حسین (ع) (اسباب النزول 368/1، فرائد السمطين 24/1)

این آیه و احادیث متواتر دلالت بر عصمت حضرت سید الشهداء (ع) دارد و اثبات می‌کند هر عمل، اقدام و نهضتی که آن حضرت و دیگر ائمه اهل بیت انجام دهند صواب و حق است.

3. آیه مباهله

خداوند می‌فرماید: **فَمَنْ حَاجَكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ ابْنَاتَنَا وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَأُنْفُسَكُمْ تَمَّ تَبْتُلُهُمْ فَتَجْعَلْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ** (آل عمران: 61)

(هر گاه بعد از علم و دانشی که (در باره مسیح) به تو رسیده، (باز) کسانی با تو به محاجه و ستیز برخیزند، به آنها بگو: **#171**؛ ما فرزندان خود را دعوت کنیم، شما هم فرزندان خود را ما زنان خویش را دعوت نماییم، شما هم زنان خود را ما از نفوس خود دعوت کنیم، شما هم از نفوس خود آن گاه مباهله کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم)

از جمله آیاتی که بر فضیلت، و بلندی رتبه و مقام سید الشهداء (ع) به اتفاق مسلمانان گویا و ناطق است، آیه مباهله است.

از مظاهر و دلایل قوت ایمان پیغمبر (ص) به رسالتش داستان مباهله است زیرا پیشنهاد مباهله از طرف آن حضرت اگر مؤمن به دعوت خود نبود يك انتحار واقعي و دادن سند بطلان دعوت به دست دشمن بود. زیرا اگر نفرین نصارای نجران در حق آن جناب مستجاب می‌شد و یا آنکه نفرین پیغمبر (ص) به آنها مستجاب نمی‌گشت، بطلان ادعاء آن حضرت آشکار می‌گشت لذا هیچ خردمندی چنین پیشنهادی نمی‌دهد مگر آنکه صد در صد اطمینان به استجاب دعای خود و هلاک دشمن داشته باشد، و پیغمبر اکرم (ص) چون یقین جزمی به صحت رسالت و استجاب دعاء خود و نابودی دشمن در صورت مباهله داشت با کمال شجاعت و صراحت، پیشنهاد مباهله داد.

شرکت دادن علي، حسن، حسين و فاطمه زهرا (ع) در مباحله که به تعيين و امر خداوند بود نیز دليل بر اين است که اين چهار نور مقدس که با پيغمبر در مباحله حاضر شدند شايسته‌ترين و گرامي‌ترين خلق در نزد خدا، و عزيزترين انسانها در نزد پيغمبر خدا بودند.

4. سوره «والفجر» و آيه «يا ايها النفس المطمئنة»
در حديثي از امام صادق (ع) آمده است: سوره فجر را در هر نماز واجب و مستحب بخوانيد که سوره حسين بن علي است، هر کس آن را بخواند با حسين بن علي (ع) در قيامت در درجه او از بهشت خواهد بود. (مجمع البيان 481/10)
لازم به ذکر است که معرفي اين سوره به عنوان سوره امام حسين بن علي (ع) ممکن است به اين خاطر باشد که اباعبدالله الحسين (ع) مصداق روشن «نفس مطمئنه» است که در آخرين آيات اين سوره مخاطب واقع شده است، همانگونه که در حديثي ذيل همين آيات آمده است. (البرهان في تفسير القرآن 658/5)
و يا به خاطر اينکه ليالي عشر (شبهاي دهگانه) يکي از تفسيرهايش شبهاي دهگانه آغاز محرم است که رابطه خاصي با حسين بن علي (ع) دارد. (نمونه 439/26)